

Bài 21

KHỞI NGHĨA LÝ BÍ. NƯỚC VẠN XUÂN (542 - 602)

1. Nhà Lương siết chặt ách đô hộ như thế nào ?

Đầu thế kỉ VI, nhà Lương đô hộ Giao Châu.

Chính quyền đô hộ chia lại nước ta thành : Giao Châu (đồng bằng và trung du Bắc Bộ), Ái Châu (Thanh Hoá, Đức Châu, Lợi Châu, Minh Châu (Nghệ An - Hà Tĩnh) và Hoàng Châu (Quảng Ninh).

Nhà Lương chủ trương chỉ có *tôn thất*⁽¹⁾ nhà Lương và một số dòng họ lớn mới được giao những chức vụ quan trọng.

Tinh Thiều là người nước ta, vốn học giỏi, văn hay, sang kinh đô nhà Lương xin làm quan. Viên Thượng thư⁽²⁾ nhà Lương bảo : "Họ Tinh không phải là vọng tộc⁽³⁾" và chỉ cho Thiều giữ chức "gác cổng thành". Tinh Thiều bất bình, bỏ về quê.

Thứ sử Giao Châu bấy giờ là Tiêu Tư đã đặt ra hàng trăm thuế : người nào trồng cây dâu cao một thước (khoảng 40 cm) đều phải nộp thuế, bán vợ đợt con cũng phải nộp thuế... Sứ sách Trung Quốc nhận : Tiêu Tư “tàn bạo mất lòng dân”.

Em có nhận xét gì về chính sách cai trị của nhà Lương đối với Giao Châu ?

2. Khởi nghĩa Lý Bí. Nước Vạn Xuân thành lập

Lý Bí (còn gọi là Lý Bôn), quê ở Thái Bình (mạn bắc Sơn Tây). Tổ tiên ông là người Trung Quốc nhưng sang nước ta lập nghiệp từ lâu. Ông được cử giữ chức chỉ huy quân đội ở Đức Châu (nam Nghệ An - Hà Tĩnh). Một thời gian ngắn sau, vì căm ghét bọn đô hộ, ông đã từ quan về quê, ngầm ngầm liên lạc với các hào kiệt trong vùng để chuẩn bị nổi dậy.

Mùa xuân năm 542, Lý Bí phát cờ khởi nghĩa, hào kiệt khắp nơi kéo về hướng Ứng. Ở vùng Chu Diên có Triệu Túc và con là Triệu Quang Phục, ở Thanh Trì (Hà Nội) có Phạm Tu, ở Thái Bình⁽⁴⁾ có Tinh Thiều...

(1) *Tôn thất* (hay tông thất) : người cùng họ với vua.

(2) *Thượng thư* : chức quan đứng đầu một bộ, như Bộ trưởng ngày nay.

(3) *Vọng tộc* : dòng họ có danh tiếng, quyền thế.

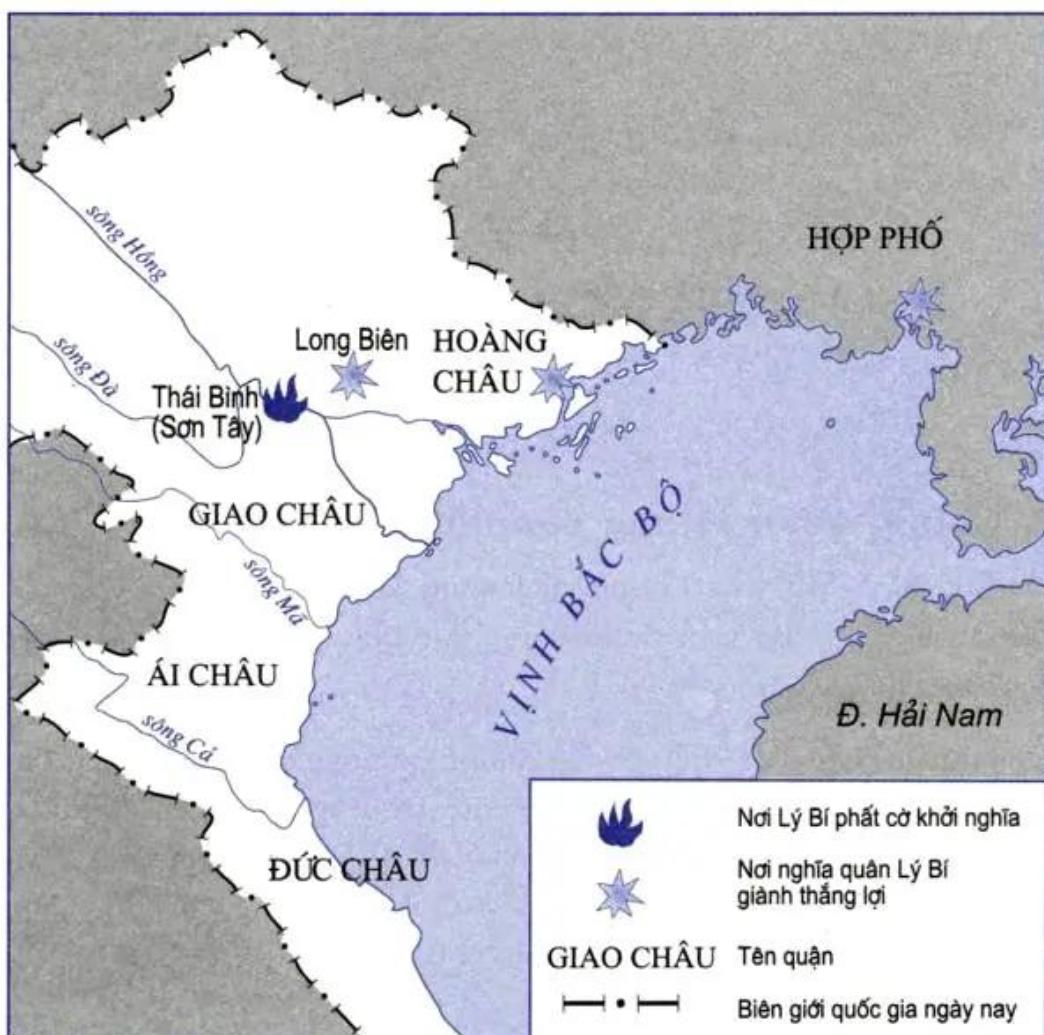
(4) Tỉnh Thái Bình ngày nay.

Vì sao hào kiệt và nhân dân khắp nơi hưởng ứng cuộc khởi nghĩa Lý Bí?

Trong vòng chưa đầy ba tháng, nghĩa quân đã chiếm được hầu hết các quận, huyện. Tiêu Tư hoảng sợ, vội bỏ thành Long Biên (nay thuộc Bắc Ninh) chạy về Trung Quốc.

Tháng 4 năm 542, nhà Lương huy động quân từ Quảng Châu sang đàm áp. Nghĩa quân chủ động kéo quân lên phía bắc và đánh bại quân Lương, giải phóng thêm Hoàng Châu (Quảng Ninh).

Đầu năm 543, nhà Lương tổ chức cuộc tấn công đàm áp lần thứ hai. Quân ta chủ động đón đánh địch ở Hợp Phố. Quân Lương mười phần chết đến bảy, tám phần. Tướng địch bị giết gần hết.

Hình 47 - Lược đồ: Khởi nghĩa Lý Bí

Em có nhận xét gì về tinh thần chiến đấu của quân khởi nghĩa ?

Dựa vào lược đồ, em hãy trình bày diễn biến chính của cuộc khởi nghĩa Lý Bí.

Mùa xuân năm 544, Lý Bí lên ngôi hoàng đế (Lý Nam Đế), đặt tên nước là Vạn Xuân, dựng kinh đô ở vùng cửa sông Tô Lịch (Hà Nội), đặt *niên hiệu*⁽¹⁾ là Thiên Đức (đức trời); thành lập triều đình với hai ban văn, võ. Triệu Túc giúp vua cai quản mọi việc. Tinh Thiều đứng đầu ban văn. Phạm Tu đứng đầu ban võ.

CÂU HỎI

1. Vì sao khởi nghĩa Lý Bí giành được thắng lợi ?
2. Lý Bí đã làm gì sau thắng lợi của cuộc khởi nghĩa ?
3. Em có suy nghĩ gì về việc đặt tên nước là Vạn Xuân ?